

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Algemene Rekenkamer
T.a.v. dhr. drs. A.R. Visser
Postbus 20015
2500 EA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
F 070 333 44 00
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
mw. mr. M.L. Vreeburg
T 070 333 49 80
MVreeburg@minszw.nl

Onze referentie
2016-0000142866

Uw referentie
Concept factsheet 'Aanpak
problematische schulden'

Datum **21 JUN 2016**
Betreft Reactie op factsheet 'Aanpak problematische schulden'

U heeft de minister van Veiligheid en Justitie (VenJ) en mij op 26 mei 2016 uw concept-factsheet 'Aanpak problematische schulden' aangeboden. U stelt ons in de gelegenheid daarop te reageren. Onderstaand treft u, mede namens de minister van VenJ, onze reactie aan.

Ik heb met interesse kennisgenomen van uw factsheet, die als ondersteuning dan wel aanvulling van de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kan dienen. Deze evaluatie zend ik met een kabinetsreactie vóór 1 juli aanstaande aan beide Kamers. Ik stel het op prijs dat u daarmee met uw planning rekening heeft gehouden.

In de factsheet schetst u een overkoepelend beeld van de aanpak van problematische schulden door het Rijk en de gemeenten via schuldhulpverlening, schuldenbewind en wettelijke schuldsanering. Ik wil daarbij opmerken dat het schuldenbeleid uitgebreider is en ook de beleidsterreinen van Economische Zaken, Financiën en Volksgezondheid, Welzijn en Sport raakt. Dat blijkt ook uit de agenda maatregelen schuldenbeleid van het kabinet, gepresenteerd in de brief van 12 december 2014¹. De aanpak van de schuldenproblematiek staat hoog op de agenda van het kabinet. Daarin zijn op vele fronten maatregelen getroffen om het schuldenbeleid te optimaliseren, ook op het terrein van preventie en vroegsignalering. Ik verzoek u hiermee rekening te houden in de definitieve factsheet.

U constateert dat er een beperkt landelijk beeld is van de werking van het stelsel voor de aanpak van problematische schulden en dat er ook op het niveau van de verschillende actoren sprake lijkt te zijn van onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie op problematische schulden doelmatig en doeltreffend aan te pakken. Ook stelt u vast dat rijksinstellingen onbedoeld bijdragen aan het veroorzaken of voortduren van problematische schulden. Op deze punten ga ik hieronder in.

¹ Kamerstukken 2014/15, 24 515, nr. 297

Algemeen beeld over werking van het stelsel

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor schuldhulpverlening (gedecentraliseerd beleid). Schuldsanering en beschermingsbewind zijn centraal georganiseerd. Dit verschil in verantwoordelijkheden bepaalt voor een groot deel ook de beschikbaarheid van landelijke gegevens.

Datum 21 JUN 2016
Onze referentie
2016-0000142866

Landelijk beeld gemeentelijke schuldhulpverlening

De verantwoordelijkheid voor schuldhulpverlening is wettelijk bij de gemeente belegd. De gemeente heeft daarbij alle vrijheid om haar eigen instrumentarium te ontwikkelen. Een instrumentarium dat zij kan combineren met de wettelijk vorm gegeven instrumenten Wsnp en beschermingsbewind. Bij dit laatste instrument wil ik opmerken dat dit een breder doel dient dan alleen de schuldhulpverlening. Uit onderzoek blijkt dat bewind in zeker 40% van alle zaken geen enkele link heeft met een schuldenproblematiek².

Het stelsel van gemeentelijke schuldhulpverlening is een minder vastomlijnd stelsel dan door u wordt verondersteld. Er is voor gekozen om gemeenten grote beleidsvrijheid te geven. Schuldhulpverlening kent dan ook zeer diverse verschijningsvormen en gemeenten registreren op eigen wijze. Daarbij is er ook geen sprake van geormerkte middelen voor schuldhulpverlening. Gemeenten hoeven daarover ook geen (specifieke) verantwoording af te leggen. Daar komt nog bij dat de jaarlijkse Wsnp-monitor, het drie jaarlijkse onderzoek Huishoudens in de Rode Cijfers en ook het onderzoek naar de landelijke ontwikkeling van beschermingsbewind, grote lokale verschillen laten zien in intensiteit en aard van de schuldenproblematiek. Een op de lokale situatie afgestemde invulling van de schuldhulpverlening is daarom zeer wenselijk en dus ook een lokale registratie die daarop is afgestemd.

Het is aan het lokale bestuur om de doelmatigheid van de lokale invulling - zoals de Rekenkamer voor ogen staat - te toetsen. Het Rijk heeft daarbij een faciliterende rol, door gemeenten de mogelijkheid te geven om van elkaar te leren en de kennis over de (mogelijke) oorzaken van problematische schulden, de te identificeren doelgroepen binnen de schuldhulpverlening en wat werkt en wat niet te vergroten. In de kabinetsreactie op de evaluatie van de Wgs zal ik aangeven welke ondersteunende maatregelen ik met partijen, waaronder de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Divosa en de branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) voornemens ben te treffen.

Gegevens wettelijke schuldsanering (Wsnp)

Van de werking en de effecten van de Wsnp bestaat landelijk een goed beeld. Jaarlijks wordt door de raad voor rechtsbijstand, het uitvoeringsorgaan voor de Wsnp, een monitor uitgebracht, een vorm van continue evaluatie. De monitorrapporten bieden - naast de intensieve contacten die op uitvoeringsniveau bestaan met onder meer de raad voor rechtsbijstand - een actuele bron van informatie die als een betrouwbaar beleidskompas fungeert. Het gaat hierbij niet alleen om jaarlijks terugkerend cijfermatig onderzoek, maar ook om kwalitatief onderzoek naar bijvoorbeeld slagingspercentages van schuldsaneringstrajecten, afwijzingsbeleid van de rechterlijke macht en huishoudkenmerken van de schuldenaar. Iedere monitor kent daarnaast bijzondere onderzoeksonderwerpen

² Onderzoek Bartels: Verdiepend onderzoek naar onderbewindgestelden TK, 2015/16, 24515, nr. 320

die de gelegenheid bieden om dieper op bepaalde aspecten in te gaan, zoals een onderzoek naar beweegredenen van crediteuren om niet met een minnelijke regeling in te stemmen, een kwantitatief onderzoek naar de instroom in de Wsnp, onderzoek naar schone lei en uitdelingspercentages en de samenloop van beschermingsbewind en Wsnp. In de monitorrapporten wordt de balans opgemaakt ten aanzien van de uitkomst van schuldsaneringsprocedures. Door de jaren heen eindigt zo'n 80% van de schuldsaneringsregelingen in een schone lei. Het feit dat een zo hoog percentage schuldenaren succesvol de schuldsanering afsluit, acht ik een goed resultaat dat aansluit op de bedoelingen van de wetgever. De Eerste en Tweede Kamer worden via de monitorrapporten op de hoogte gehouden van de relevante (beleids)ontwikkelingen ten aanzien van de Wsnp.

Datum

21 JUN 2016
Offize referentie
2016-0000142866

De verbinding tussen het minnelijke en wettelijke stelsel is een aanhoudend onderwerp van aandacht. In 2010 en 2012 heeft de raad voor rechtsbijstand op verzoek van de minister van VenJ een quick scan uitgevoerd naar de vraag of de toegang tot de Wsnp voldoende is geborgd.³ Uit deze quick scans bleek dat burgers met problematische schulden geen structurele hindernissen ervaren ten aanzien van de toegang tot het wettelijke traject, maar dat de aansluiting van het minnelijke op het wettelijke traject een punt van aandacht blijft. De eerstelijns- en tweedelijnsvoorziening kunnen alleen dan goed functioneren, als in de keten van gemeenten, gemeentelijke kredietbanken, bewindvoerders en rechtbanken partijen elkaar goed weten te vinden, informatie wordt gedeeld en men elkaars praktijk kent. Uitgangspunt is dat beide trajecten, minnelijke schuldhulpverlening en wettelijke schuldsanering, weliswaar verschillen wat betreft aanpak, maar staan voor hetzelfde belang, namelijk het beheersen en bestrijden van schuldenproblematiek.

Rijksincasso

Uw punt ten aanzien van de incasso door overheidsorganisaties wordt door het kabinet onderschreven. In de Rijksincassovisie die op 4 april 2016 aan de Tweede Kamer is gezonden⁴, staan de uitgangspunten die de Rijksoverheid wil hanteren om ervoor te zorgen dat overheden veel beter samenwerken en al vooraf kijken wat de betalingsmogelijkheden van mensen zijn, om zo te zorgen voor een zorgvuldige incasso die rekening houdt met de belangen en mogelijkheden van mensen met schulden.

Ook heeft het kabinet besloten om het beslagregister op termijn te verbreden met overheidsorganisaties. Een ander relevant initiatief is Clustering Rijksincasso, dat voortvloeit uit het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst. Er wordt gewerkt aan het clusteren van de rijksincasso via het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) waarbij de gerechtsdeurwaarderstrajecten van een aantal organisaties worden gebundeld met als doel meer persoonsgericht te kunnen werken en kosten te kunnen besparen.

Op dit moment laat ik een verkenning doen naar de concretisering van de Rijksincassovisie en naar welke stappen (o.a. qua wetgeving, beheer, ICT) noodzakelijk zijn om overheidsorganisaties aan te sluiten op het beslagregister en

³<http://www.wsnp.rvr.org/pdf/rapport%20QuickScan%20belemmeringen%20toegang%20tot%20de%20wsnp.pdf> en Tiende Monitor Wsnp.

⁴ Kamerstukken II, 2015/16, 24 515, nr. 336

wat daarvoor een mogelijk tijdpad is. De tussenrapportage stuur ik voor het zomerreces naar de Tweede Kamer. Met de Rijksincassovisie en de concretisering daarvan kunnen partijen voldoende stappen zetten om tot een meer persoonsgerichte incasso te komen, onder meer door een betere samenwerking en uitwisseling van gegevens.

Datum
27 JUN 2016
Onze referentie
2016-0000142866

Met vriendelijke groet,
de Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Handwritten signature of Jetta Klijnsma in blue ink, enclosed in a blue oval.

Jetta Klijnsma